

**TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH RESPUBLIKA
ILMIY-METODIK MARKAZI**

YOSH OLIMLAR VA TADQIQOTCHILAR MAKTABI

**PHD VA DSC ILMIY ISHIDA TADQIQOT VAZIFALARINI BELGILASH
MEZONLARI**

i.f.f.d., dotsent J.A.Abdullayev

TOSHKENT – 2025

REJA

1. **Ilmiy daraja berish tartibi to'g'risida**
2. **Dissertatsiyaga qo'yiladigan talablar**
3. **Dissertatsiya mavzusi bo'yicha e'lon qilingan
ilmiy ishlarga qo'yiladigan talablar**
4. **Dissertatsiya bajarilgan tashkilotda dastlabki
ekspertizadan o'tkazish**
5. **Dissertatsiyani himoyaga taqdim etish va
Kengashda himoya qilish**

ILMIY DARAJALAR BERUVCHI ILMIY KENGASH — MUAYYAN FAN TARMOG'INING (TARMOQLARINING) TEGISHLI IXTISOSLIKLARI YO'NALISHIDA TALABGORLAR UCHUN KO'ZDA TUTILGAN ATTESTATSIYA TADBIRLARINI AMALGA OSHIRISHNI TASHKIL ETISH YUZASIDAN O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI HUZURIDAGI OLIY ATTESTATSIYA KOMISSIYASI (BUNDAN BUYON MATNDA OAK DEB YURITILADI) QARORI BILAN YETAKCHI ILMIY YOKI TA'LIM TASHKILOTI HUZURIDA MUAYYAN MUDDAT DAVOMIDA JAMOATCHILIK ASOSIDA FAOLIYAT KO'RSATISH UCHUN TUZILGAN ILMIY-TASHKILiy TUZILMA;

izlanuvchi — falsafa doktori
(PhD) yoki fan doktori (DSc)
ilmiy darajasini olish uchun
doktorlik dissertatsiyasini
tayyorlayotgan shaxs

talabgor — dissertatsiyasi
himoya uchun Ilmiy kengashga
qabul qilingan va attestatsiya ishi
ko'rilish jarayonida bo'lgan shaxs

Dissertatsiya avtoreferati —
dissertatsiyaning qisqacha
mazmunini aks ettiruvchi rasmiy
hujjat

Dissertatsiya — muallif
tomonidan shaxsan olib
borilgan, tadqiqot mohiyati
tegishli talablarga javob
bergan, tugallangan va
mazmunan yaxlit ilmiy ish
sifatida ilmiy yangiligi va
amaliy natijalari tizimli
ravishda asoslab berilgan
qo'lyozma huquqiga ega
bo'lgan ilmiy asar

Ilmiy rahbar

- ilmiy izlanishlar olib borayotgan izlanuvchiga ilmiy va o'quv-metodik yordam ko'rsatish maqsadida belgilangan tartibda tayinlangan, faol tarzda ilmiy va ilmiy-pedagogik faoliyat olib boruvchi fan doktori, shuningdek ilmiy unvonga ega bo'lgan fan nomzodi yoki falsafa doktori (PhD)

Ilmiy konsultant

- fan doktori (DSc) ilmiy darajasini olish uchun ilmiy izlanishlar olib borayotgan izlanuvchiga ilmiy va o'quv-metodik yordam ko'rsatish maqsadida belgilangan tartibda tayinlangan, faol tarzda ilmiy va ilmiy-pedagogik faoliyat olib boruvchi fan doktori;

Talabgor, ilmiy rahbar yoki ilmiy konsultant, dissertatsiya bajarilgan muassasa va Ilmiy kengash tadqiqotning maqsad va vazifalarini aniq belgilash hamda dissertatsiya va dissertatsiya avtoreferatining mazmuni uchun mas'ul hisoblanadi.

Dissertatsiya izlanuvchi o'tkazgan tadqiqotlar va e'lon qilgan ilmiy ishlar asosida tayyorlanadi.

TEGISHLI MALAKAVIY IMTIHONLARINI TOPSHIRGAN IZLANUVCHILAR DISSERTATSIYANI HIMOYA QILISHGA QO'YILADI.

TADQIQOTLAR AMALGA OSHIRILGAN MUASSASA XULOSASI VA ILMIY KENGASH
TAQDIMNOMASI ASOSIDA OAK RAYOSATI QARORI BILAN, ISTISNO TARIQASIDA,
QUYIDAGILARGA DISSERTATSIYA HIMOYASISIZ ILMIY DARAJA BERILISHI MUMKIN

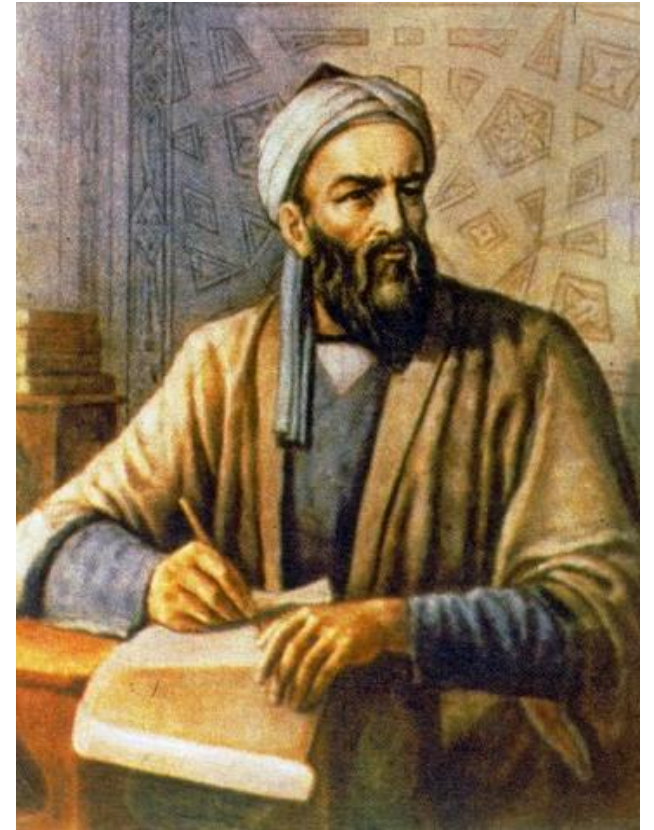
fan va texnologiyalarni
rivojlantirish, iqtisodiyot
tarmoqlarini
modernizatsiya qilish va
ijtimoiy sohalar
taraqqiyotiga ulkan hissa
qo'shgan kamida uchta
ixtiro yoki seleksiya yutug'i
muallifiga fan doktori (DSc)
ilmiy darajasi

fan va texnologiyalarni
rivojlantirish, iqtisodiyot
tarmoqlarini
modernizatsiya qilish va
ijtimoiy sohalar
taraqqiyotiga ulkan hissa
qo'shgan uchtagacha
ixtiro yoki seleksiya
yutug'i muallifiga falsafa
doktori (PhD) ilmiy
darajasi

salmoqli ilmiy yangiliklar olgan va
impakt-faktori tegishli darajada
yuqori va xalqaro tizimga kirgan
ilmiy jurnallarda kamida 12 ta
(ijtimoiy-gumanitar fanlar
bo'yicha 8 ta) ilmiy maqola chop
ettirgan mutaxassisga,
eksperiment tariqasida, fan
doktori (DSc) ilmiy darajasi (ilmiy
natijani amaliyotga joriy qilish
bo'yicha talablar bajarilgan holda)

**"ILMNI HAR BIR JOYDA VA HAR BIR
VAQTDA IZLASH KERAK, CHUNKI ILM
INSONGA DUNYONI ANGLASHNI
O'RGATADI."**

Abu Rayhon Beruniy

Dissertatsiyaga qo'yiladigan talablar

Falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun taqdim etilgan dissertatsiya bilimlarning tegishli sohasida muhim ahamiyatga ega masalaning yangi yechimidan iborat yoki dolzarb ilmiy masalaning yechimiga qaratilgan ilmiy asoslangan ilmiy-texnik yoki ijtimoiy-iqtisodiy tavsiyalar ishlab chiqilgan tugallangan ilmiy ish bo'lishi lozim.

Fan doktori (DSc) ilmiy darajasini olish uchun taqdim etilgan dissertatsiya tugallangan ilmiy ish bo'lishi va unda muhim ijtimoiy-iqtisodiy, ilmiy yoki amaliy muammolar yechimi keltirilgan, tegishli fan sohasining istiqbolli yo'nalishini rivojlantirish uchun yirik yutuq sifatida baholanadigan yangi nazariy qoidalar kompleksi ishlab chiqilgan yoki joriy etilishi fan va texnika, ijtimoiy-siyosiy soha yoki iqtisodiyot tarmog'ining rivojlanishiga salmoqli hissa qo'shadigan nazariy-metodologik va uslubiy asoslar, ilmiy asoslangan texnik, iqtisodiy yoki texnologik yechimlar ishlab chiqilgan (takomillashtirilgan) bo'lishi lozim.

Dissertatsiya talabgor tomonidan shaxsan tayyorlangan, oshkora himoya uchun ilmiy kengash muhokamasiga taqdim etilayotgan yangi ilmiy holatlar va amaliy natijalarning majmuini o'z ichiga olgan fanga qo'shgan hissasini aks ettirishi lozim

Dissertatsiyada foydalanilgan materiallarning manbasi, ularning muallifi va nomi to'liq ko'rsatilishi, shuningdek hammualliflarning g'oya yoki ishlanmalaridan foydalanilgan taqdirda, dissertatsiya va dissertatsiya avtoreferatida bu haqda qayd etilishi shart.

Izlanuvchi hammualliflikda yaratilgan (yozilgan) ilmiy ishidagi faqat o'zining hissasini dissertatsiyasiga kiritishi mumkin.

Dissertatsiya mavzusi respublika fan va texnologiyalari rivojlanishining ustuvor yo'nalishlari bilan bog'liq hamda jahon ilmiy-texnologik taraqqiyoti tendensiyalariga muvofiq dolzarb bo'lishi lozim.

Fan sohalarning dolzarb muammolari yechimlari hamda ilmiy natijalaridan amaliyotda foydalanilganligi, foydalanishi mumkinligi to'g'risida ma'lumotlar aks ettirilishi lozim.

Dissertatsiya mavzusi bo'yicha e'lon qilingan ilmiy ishlarga qo'yiladigan talablar

E'lon qilingan ilmiy ishlar dissertatsiyaning ilmiy yangiligini aks ettirishi kerak. Dissertatsiya natijalari xalqaro va respublika doirasida o'tkazilgan ilmiy konferensiyalarda va seminarlarda aprobatsiyadan (muhokamadan) o'tkazilishi shart

Falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun tayyorlangan dissertatsiya bo'yicha e'lon qilingan ilmiy ishlarning umumiy soni 7 tadan kam bo'lmasligi kerak. Ulardan kamida 3 ta ilmiy maqola (jumladan nufuzli xorijiy ilmiy jurnallarda 1 ta maqola) ilmiy nashrlarda chop etilishi lozim

Fan doktori (DSc) ilmiy darajasini olish uchun tayyorlangan dissertatsiya bo'yicha e'lon qilingan ilmiy ishlarning umumiy soni 15 tadan kam bo'lmasligi hamda ulardan ilmiy nashrlarda kamida 10 ta maqola, ulardan 1 tasi tegishli fan tarmog'i rivojlangan xorijiy mamlakatlarning nufuzli ixtisoslashgan ilmiy jurnallarida e'lon qilingan bo'lishi kerak.

Intellectual mulk obyektlariga bo'lgan muhofaza (egalik) hujjatlari (patentlar), preprintlar, ilmiy xaritalar, ilmiy anjuman, konferensiya, simpozium va seminarlarda qilingan ma'ruzalarning e'lon qilingan tezislari, korxonalar qurish, ularni kengaytirish, modernizatsiya qilish hamda texnik va texnologik qayta jihozlash loyihalarining texnologik qismlari ham dissertatsiyaning ilmiy natijalarini aks ettiruvchi e'lon qilingan ilmiy ishlar jumlasiga kiradi.

Dissertatsiya mavzusi bo'yicha intellektual mulk obyektlariga bo'lgan muhofaza (egalik) hujjatlari — ixtiroga yoki seleksiya yutug'iga berilgan patentlar shu fan tarmog'i rivojlangan xorijiy mamlakatlarning ixtisoslashgan ilmiy nashrlarida e'lon qilingan maqolalarga tenglashtiriladi

Ilmiy yoki ta'lim tashkiloti kengashi qarori bilan chop etilgan va kamida 6 bosma taboq hajmdan iborat bo'lgan yakka mualliflikdagi monografiya milliy ilmiy nashrlarda e'lon qilingan 3 ta (hammualliflikda bo'lgan taqdirda 2 ta) maqolaga tenglashtiriladi, ijtimoiy-gumanitar fanlar sohalari bo'yicha dissertatsiya natijalari yuzasidan talab bo'yicha e'lon qilingan monografiya bundan mustasno.

O'quv adabiyotlari, shu jumladan darsliklar dissertatsiya natijalarini aks ettiradigan e'lon qilingan ilmiy ishlar jumlasiga kirmaydi.

Dissertatsiya avtoreferatida keltirilgan barcha ilmiy ishlar dissertatsiya mavzusiga muvofiq bo'lishi kerak.

Nashrga topshirilgan, lekin e'lon qilinmagan ishlar dissertatsiya va dissertatsiya avtoreferatida keltirilishi mumkin emas.

Dissertatsiya va dissertatsiya avtoreferatida keltirilgan ilmiy ishlarning nashr qilinganligiga oid ma'lumotlar aks ettirilishi, shu jumladan barcha mualliflar to'liq yozilishi va maqolalar e'lon qilingan jurnal yoki to'plamlarning sahifalari aniq ko'rsatilishi lozim.

Agar izlanuvchining maqolalari hammualliflikda yozilgan bo'lsa, u har bir hammuallifning hissasini xolis aks ettirishi lozim va maqolalardan o'z dissertatsiyasida qisman yoki to'la foydalanish uchun hammualliflarning yozma ravishda bildirgan roziligini olishi zarur.

OAKga talabgorning asosiy ilmiy ishlari nusxalari yuboriladi.

DISSERTATSIYA BAJARILGAN MUASSASADA DISSERTATSIYANI DASTLABKI EKSPERTIZADAN O'TKAZISH

Dissertatsiya bajarilgan muassasa tomonidan dissertatsiyaning dastlabki ekspertizasi yuzasidan xulosa ilmiy seminar bayonnomasidan kengaytirilgan batafsil ko'chirma shaklida rasmiylashtiriladi, ilmiy seminar raisi va ilmiy kotibi hamda muassasa rahbari tomonidan imzolanadi, muassasaning gerbli muhri bilan tasdiqlanadi.

Xulosa dissertatsiya dastlabki ekspertiza uchun topshirilgan kundan e'tiboran falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun tayyorlangan dissertatsiya bo'yicha 2 oy ichida va fan doktori (DSc) ilmiy darajasini olish uchun tayyorlangan dissertatsiya bo'yicha 3 oy ichida izlanuvchiga beriladi. Dissertatsiya bajarilgan muassasa rahbari xulosaning sifati, xolisligi va o'z vaqtida tayyorlanishi uchun mas'uldir.

Izlanuvchi dissertatsiyasini o'z xohishi bilan ilmiy seminarlarga mustaqil ravishda murojaat qilgan holda dastlabki ekspertizadan o'tkazishi mumkin.

Dissertatsiya bajarilgan muassasa rahbari dastlabki ekspertiza natijalaridan qoniqmagan taqdirda, dissertatsiyani qo'shimcha ravishda ekspertizaga yuborishi mumkin.

Izlanuvchi tayyorlagan dissertatsiyasini dastlabki ekspertizadan o'tkazish uchun dissertatsiya bajarilgan muassasa rahbari nomiga ariza bilan murojaat qiladi. Muassasa rahbari dissertatsiyani ushbu muassasaning yoki dissertatsiya ixtisosligi bo'yicha ilmiy ishlar bajarilayotgan boshqa muassasaning (muassasalarning) tegishli kafedra, bo'lim, laboratoriya yoki kafedralararo, laboratoriyalararo birlashgan ilmiy (ilmiy-texnik) seminariga dastlabki ekspertizaga yuboradi.

Izlanuvchi O'zbekiston Respublikasida bajarilgan ilmiy-tadqiqot ishlari asosida tayyorlangan dissertatsiyani xorijiy davlatda himoya qilmoqchi bo'lgan taqdirda, OAKdan belgilangan tartibda ruxsat olishi lozim

Dissertatsiyani himoyaga taqdim etish va Kengashda himoya qilish

Dissertatsiya bajarilgan muassasada dissertatsiya dastlabki ekspertizadan muvaffaqiyatli o'tganidan so'ng uni ko'rib chiqish uchun muassasa rahbarining kuzatuv xati bilan tegishli Ilmiy kengashga yuboriladi.

Ilmiy va ta'lim tashkilotlarining rahbarlari va ularning o'rinbosarlariga o'zlari ishlayotgan joyda tuzilgan Ilmiy kengashlarda, vazirlik, idoralarning rahbarlariga o'z tashkilotlariga qarashli muassasalarda tuzilgan Ilmiy kengashlarda dissertatsiya himoya qilishiga ruxsat berilmaydi. Bunda ularning dissertatsiya himoya qilishi bilan bog'liq masalalar OAK tomonidan hal etiladi.

Dissertatsiya bo'yicha berilgan taqrizlar, dissertatsiya avtoreferati, majlis stenogrammasi, obyektiv-ma'lumotnoma, dissertatsiya bajarilgan muassasaning xulosasi hamda ovoz berish natijalari Ilmiy kengashda qoladi va so'rovnoma asosida himoya qayta o'tadigan joyga yuborilishi mumkin.

Dissertatsiya himoyasi natijalari yuzasidan Ilmiy kengashning qarori salbiy bo'lganda yoki OAK Rayosati tomonidan salbiy qaror qabul qilinganda, qaror qabul qilingandan keyin kamida 6 oy o'tgach, dissertatsiya qayta ishlangan holda takroran himoyaga taqdim etilishi mumkin.

Dissertatsiya qayta himoya qilish uchun taqdim etilganida, avvalgi yetakchi tashkilot va rasmiy opponentlar almashtirilishi lozim.

E'TIBORINGIZ UCHUN RAHMAT!

